

ВИЩА ШКОЛА

УДК 378.091.12-057.164:811.2-221.24-25-051
DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.69-2.1>

Н. Б. Адамюк

кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник відділу навчання жестової мови
Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка
Національної академії педагогічних наук України

СТРАТЕГІЇ ВНУТРІШНЬОФАХОВОЇ СПІВПРАЦІ КОМАНДИ ПЕРЕКЛАДАЧІВ ЖЕСТОВОЇ МОВИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті роз'яснено значення понять «переклад» і «перекладач жестової мови». Перераховано законодавчі документи, що стосуються освіти глухих осіб, і документи чинного українського законодавства, у яких регламентується діяльність перекладачів ЖМ.

Підкреслено, що певна інформація та статистичні дані, що стосуються перекладачів ЖМ, знаходяться лише у Всеукраїнській громадській організації інвалідів «Українське товариство глухих». Відомо, що в Україні налічується близько 300 перекладачів жестової мови, з них – 30 освітніх.

Зазначено, що початок історії доступу до вищої освіти в Україні глухими особами в складі спеціальної групи припадає на кінець 60-х рр. минулого століття, коли у вищих навчальних закладах починають відкриватися спеціальні груп для глухих студентів. Акцентовано, що причиною цього стає потреба підприємств швейної галузі товариств пострадянських республік, у тому числі УТОГ, у фахівцях із числа глухих. Наголошено, що першість відкриття спеціальних груп для зазначеної категорії осіб в Україні належить Київському коледжу легкої промисловості, який розпочав групове навчання глухих студентів із 1958 р.

Умовно класифіковано освітніх перекладачів жестової мови, які працювали в згаданому коледжі, на три періоди, пов'язані з часом. У зв'язку з цим подано, відповідно, три таблиці з переліком усіх перекладачів жестової мови, що дає змогу простежити період роботи, освіти.

Указано, що зі зміною освітньої політики держави та інноваційними змінами в коледжі, пов'язаними з кадровими питаннями, оновлюються стратегії співпраці команди перекладачів ЖМ. Зазначено коло певних проблем, над якими працює освітня команда: зростання фахової майстерності, що залежить від рівня жестомовної комунікативної компетентності; позначення й переклад засобом УЖМ термінологічних понять; поглиблення лінгвальних знань на практиці (семінари, тренінги, курси, атестація); удосконалення кураторської роботи через проведення різноманітних форм роботи з глухими студентами. Зазначено підходи до розв'язання можливих конфліктних ситуацій з дотриманням Кодексу етики перекладача ЖМ. Побіжно розкрито чинник шкідливості професії освітнього перекладача жестової мови, що може сформувати синдром вигорання.

Ключові слова: глухий студент, Київський коледж легкої промисловості, освітній перекладач жестової мови.

Постановка проблеми. У зв'язку з тим що випускники спеціальних загальноосвітніх шкіл для дітей глухих і напівглухих (слабкочуючих), відповідно до Конституції України й інших законів, у тому числі Закону України (далі – ЗУ) «Про освіту», ЗУ «Про вищу освіту» тощо, нарівні з іншими випускниками загальноосвітніх шкіл мають право на отримання вищої освіти, реалізація цього права тісно пов'язана з наявністю фахівців, котрі мають задовольнити комунікативні потреби осіб згаданої категорії в освітньому середовищі, – це освітні перекладачі жестової мови (далі – ЖМ). Дані про чисельність зазначених фахівців, котрі здійснюють переклад навчальної інформації у вищих навчальних закладах України, знаходяться лише

в одному місці, а саме у Всеукраїнській громадській організації інвалідів «Українське товариство глухих» (далі – УТОГ). Ця організація у співпраці з МОН України фактично піклується про задоволення освітніх запитів своїх членів, вирішуючи питання інформування, організації та вступу до ВНЗ. До переліку основних питань УТОГ належить не менш важлива проблема: надання жестового супроводу глухим студентам. За даними УТОГ, в Україні налічується близько 300 перекладачів ЖМ, із них приблизно 30 – освітні перекладачі ЖМ [3]. Для реалізації актуального питання, а саме забезпечення комунікативних потреб жестомовних студентів, УТОГ здійснюється підготовка та підвищення кваліфікації перекладачів ЖМ,

рекомендація й направлення фахівців до закладів вищої освіти. Питання співпраці зазначених фахівців між своїми колегами вирішується різними шляхами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

В Україні дослідження як таке в частині внутрішньофахової співпраці освітніх перекладачів жестової мови в одному навчальному закладі не проводилося. Утім увагу питанню статусу й ролі освітнього перекладача, мовної моделі для жестомовних здобувачів, функцій перекладу, зокрема, у вищій школі в Україні приділяли Н. Адамюк, І. Бондаренко, І. Чепчина [2; 4; 5]. За кордоном проблему жестового перекладу, підготовки перекладачів ЖМ вивчали О. Crasborn, Т. Bloem (2009), R. Dean, R. Pollard (2005), D. Hermans, Dijk R. Van, I. Christoffels (2007), Т. Janzen, D. Korpiniski (2005), J. Napier, R. Barker (2004), A. Stratiy (2005), M. de Wit (2012).

У чинному українському законодавстві діяльність перекладачів ЖМ регламентується Конвенцією ООН про права осіб з інвалідністю (ст. 9), ЗУ «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» (ст. ст. 23, 35), ЗУ «Про реабілітацію інвалідів в Україні» (ст. 30), Кримінальним процесуальним, Цивільним процесуальним, Кримінальним кодексами України, Кодексом адміністративного судочинства України й іншими нормативно-правовими актами. Також нормам діяльності перекладачів ЖМ присвячено відповідний розділ у Законопроекті «Про українську жестову мову», який нині має розглядатися у Верховній Раді України [1].

Мета статті – показ стратегій внутрішньофахової співпраці команди перекладачів ЖМ на прикладі державного вищого навчального закладу «Київський коледж легкої промисловості».

Під час написання статті нами використані такі методи: опитування респондентів, збирання й аналіз інформації; відвідування занять спеціальних та інклюзивних груп вищого навчального закладу, у яких освітні перекладачі ЖМ здійснюють жестовий супровід лекцій і семінарів, тощо; спостереження за діяльністю зазначених перекладачів ЖМ; виявлення «больових точок» у роботі освітніх перекладачів і потреб для їхнього фахового зростання.

Виклад основного матеріалу. Переходячи до викладу основного матеріалу, зосередимо увагу на двох термінах, що використовуються і статті: «переклад» та «перекладач ЖМ». Отже, за Вікіпедією, переклад – це діяльність з інтерпретації змісту тексту однією мовою (вихідною) і створення нового еквівалентного тексту іншою мовою (перекладною мовою). Інтерпретатором є перекладач ЖМ як проміжна ланка комунікації чуючих і глухих осіб, фахівець, котрий здійснює переклад між словесною мовою та жестовою

мовою в обох напрямках, що включає в себе як усний (синхронний, послідовний), так і письмовий переклади. Варто відразу наголосити, що метою діяльності перекладача ЖМ навчального закладу є забезпечення рівного доступу до інформації та комунікації всіх сторін навчального процесу задля залучення до процесу комунікації всіх сторін, незалежно від того яка мова (словесна або жестова) використовується.

Можна стверджувати, що початок історії доступу до вищої освіти в Україні глухими особами в складі спеціальної групи припадає на кінець 60-х рр. минулого століття. До того часу вищу освіту як в Україні, так і в колишніх радянських республіках Союзу отримували одиниці глухих осіб із числа пізнооглухих, які мали усне фразове мовлення та навчалися у звичайній школі нарівні з іншими чуючими учнями. Першість відкриття спеціальних груп для глухих осіб в Україні належить Київському коледжу легкої промисловості, який розпочав групове навчання глухих студентів із 1958 р. З 1963 р., відповідно до наявних документів, коледж підготував близько 1000 глухих фахівців. Другим «старим» закладом вищої освіти є Херсонський медичний коледж, у якому відкриваються спеціальні групи для глухих осіб з 1978 р. та який станом на кінець 2019 р. підготував майже 800 фахівців із зубного протезування. У статті об'єктом розгляду є Київський коледж легкої промисловості (далі – ККЛП).

Поштовхом до створення спеціальних груп глухих студентів у Київському технікумі легкої промисловості (перша назва ККЛП) стає потреба в забезпеченні навчально-виробничих підприємств (далі – НВП) на просторах Радянського Союзу, де працювали особи з інвалідністю зі слуху, глухими фахівцями та створення компактних груп працівників із числа глухих на великих державних підприємствах. Питання вибору освітнього закладу й відкриття спеціальних груп у ньому вирішувалося Міністерством легкої промисловості СРСР на клопотання керівника спеціальної комісії з питань освіти та працевлаштування Всесоюзної центральної Ради професійних спілок М. Буслаєва, який, до речі, був пізнооглухим. Отже, до ККЛП, тодішнього технікуму, отримати середню спеціальну освіту й фахову підготовку за двома спеціальностями (про них мова йде далі по тексту) стала прибувати глуха молодь з усього Радянського Союзу (збережена згадка в перекладачів ЖМ про студентів, які прибували з Мурманська, Омська, Чити та інших міст); українці, здебільшого кияни, становили меншу частину загальної кількості студентів.

Що стосується НВП УТОГ, то вони функціонували в трьох галузях: деревообробній, металообробній і швейній. До останньої галузі належали 20 підприємств, які потребували таких, крім швачок,

фахівців: технологів і механіків швейного обладнання. Після низки домовленостей і вирішення організаційних питань ККЛП започатковує з 1958 р. епоху функціонування спеціальних груп глухих студентів в Україні. Для забезпечення комунікативних потреб перших глухих студентів за напрямками підготовки «технолог швейного виробництва» й «механік обладнання швейного виробництва» скеровуються перші перекладачі-дактилологи (так раніше називалися перекладачі ЖМ) Алла Михайлівна Білик (період роботи – 1958–1963 рр.) та Ніна Миколаївна Самойленко (період роботи – 1958–1960 рр., 1976 р. – невстановлений рік). Із кожним наступним роком загальна кількість спеціальних груп збільшується на кілька груп, у кожній із яких навчається не менше ніж 25–30 жестомовних студентів, тобто зростає нагальна потреба в додаткових перекладачах ЖМ.

На основі інформації нами встановлена певна кількість перекладачів-дактилологів, тобто перекладачів ЖМ, які здійснювали жестовий супровід лекцій і практичних занять для глухих студентів. Умовно їх розділено на три періоди: радянський, 1991–2010 рр., 2011 р. – по теперішній час. Варто підкреслити, що відповідну фахову підготовку перекладачі ЖМ проходили в УТОГ: перекладачі першого (радянського) періоду навчалися на Курсовій базі (вул. Кловська, Київ), де систематично діяли Республіканські курси перекладачів ЖМ; решта – у Навчально-відновлювальному центрі УТОГ (Пуща-Водиця, Київ).

ККЛП був єдиним навчальним закладом вищої школи, який готував фахівців для потреб підприємств легкої промисловості як для УТОГ, так і для Товариств глухих інших республік Союзу (державні підприємства також охоче поповнювали свої кадри за рахунок фахівців із числа глухих), тому коледж мав високу популярність серед глухих абітурієнтів. Велика кількість груп потребувала відповідної кількості перекладачів ЖМ; зазначимо, що їх добирали на основі вагомих чинників: походження з родин глухих батьків і високого рівня жестомовної комунікативної компетентності (далі – ЖКК). Для збереження історії діяльності освітніх перекладачів ЖМ радянського періоду, які стали піонерами в питанні роботи зі спеціальними групами в закладі вищої школи, а саме в ККЛП, у таблиці 1 перераховуються поіменно їхні імена (25 осіб); зазначимо, що практично всі мали на той час лише шкільну освіту (повну й неповну середню освіту), лише, за непідтвердженими даними, троє (Н. Іванюшева, Н. Самойленко, Т. Ходченко) мали вищу освіту; окрім того, виділяються два перекладачі ЖМ, які найдовше присвятили свою трудову діяльність коледжу, – це Н. Дмитрук (18 р.) та Н. Іванюшева (12 р.) (табл. 1).

Після розпаду СРСР зменшується притік глухих студентів з колишніх пострадянських респуб-

лік, натомість збільшується можливість навчатися для українських випускників спеціальних загальноосвітніх шкіл для дітей з порушеннями слуху. Склад перекладачів ЖМ практично повністю оновлюється, утім традиційно зберігається командний дух, бо освітня команда – це спільнота фахівців, як перекладачів ЖМ, так і викладачів навчального закладу, чиї спільні зусилля й досвід сприяють пізнавальному та соціальному розвитку глухих студентів згідно з кращими освітніми практиками; команда повинна працювати разом, щоб планувати, розробляти й реалізовувати програми навчання та виховання кожного жестомовного студента. За таблицею 2 простежується збільшення кількості перекладачів ЖМ з вищою та середньою спеціальною освітою, що свідчить про посилення вимог до них у частині освіти, у тому числі й щодо вільного володіння національною мовою, оскільки збільшується кількість спеціальних шкільних закладів, що стають україномовними. З урахуванням специфіки навчання глухих студентів зменшується наповненість навчальних груп до 15–20 осіб. Варто зазначити, що в період становлення незалежності української держави на тлі економічної нестабільності на всіх підприємствах, у т. ч. й на НВП УТОГ, спостерігається зменшення кількості бажаючих із числа глухих здобувати освіту за фахом «технолог швейного виробництва» й «механік обладнання швейного виробництва», особливо кризова ситуація спостерігається з навчанням за останнім фахом, однак навчальні групи за першим фахом функціонують стабільно. Практично всі зазначені в таблиці 2 перекладачі ЖМ працюють у спеціальних групах, де жестомовні студенти оволодівають знаннями спеціальності технолога (табл. 2).

Як підписант Конвенції про права осіб з інвалідністю українська держава концентрує увагу на наявних проблемах, у т. ч. освітніх, у спільноті глухих осіб. З уведенням ЗНО з'являється перешкода соціального характеру для глухих випускників спеціальних загальноосвітніх шкіл для дітей з порушеннями слуху, пов'язана з недостатнім рівнем знання та володіння державною мовою, що не сприяє збільшенню запиту на отримання певного фаху, за яким гарантоване працевлаштування. Отже, з появою нового керівника ККЛП в особі Г. Щуцької (рис. 1) і з урахуванням потреб нового часу кардинально змінюється освітній підхід і змістове навчання стосовно глухих студентів.

У тісній співпраці з УТОГ формується нове покоління освітніх перекладачів ЖМ: переважно представники молодого віку, з вищою освітою (правовою, соціальною та педагогічною), з креативним мисленням і достатнім рівнем ЖКК. Окрім того, практично всі перекладачі ЖМ є представниками родин глухих, у складі перекладацької

команди з'являються представники спільноти глухих із частковою втратою слуху, яка не впливає на якість реалізації функцій освітнього перекладача ЖМ. Утрачений фах «механік обладнання швейного виробництва» замінюється актуальною спеціальністю «виготовлення виробів зі шкіри», яка стає популярною серед глухих абітурієнтів. Окрім того, згідно з Наказом МОН України від 18.02.2020 за № 232, Державний вищий навчальний заклад «Київський коледж легкої промисловості» перейменовано на «Київський фаховий коледж прикладних наук», що відкриває нові горизонти для майбутніх глухих студентів і підвищення соціального захисту глухих осіб, оскільки в планах коледжу є підготовка перекладачів ЖМ; також у частині акредитації коледж наближається до університетського рівня з уведенням освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» (табл. 3).

З огляду на перераховані інноваційні зміни, оновлюються стратегії внутрішньофахової співпраці команди перекладачів ЖМ згаданого коледжу (рис. 2). Кожний освітній перекладач має свою навчальну групу, є її куратором, усі прямі та дотичні питання, що стосуються фахової сфери, виносяться на обговорення команди. Як правило, є старший команди, її лідер, який визнаний усіма членами команди й керівництвом навчального закладу; саме від нього залежить консолідація дій команди у вирішенні різних проблем.

Рис. 1. Фото Г.В. Щуркої

Таблиця 1

Перекладачі ЖМ радянського періоду

№ з/п	Прізвище, ім'я по батькові	№ з/п	Прізвище, ім'я по батькові
1	Білик Алла Михайлівна	14	Пиптюкова (Савицька) Лілія
2	Бублик Лідія Федорівна	15	Притика Вікторія
3	Витвицька Валентина	16	Самойленко Ніна Миколаївна
4	Гаркавенко Віра	17	Сапожнікова (Іцкович) Єлизавета Володимирівна
5	Дмитрук (Устенко) Наталія Андріївна	18	Сосницька Лія Володимирівна
6	Грінберг Ірина	19	Уманська Вікторія Борисівна
7	Жураковська Ірина Володимирівна	20	Хлебнікова Олена Павлівна
8	Замула Валентина	21	Орловська (Холіна) Світлана
9	Замша (Мищанін) Віра Олександрівна	22	Ходченко Тетяна Вікторівна
10	Іванюшева Наталія Василівна	23	Хомякова Лариса
11	Кушнір (Шерра) Софія Борисівна	24	Чернова Світлана
12	Ліфєрова Марина Едуардівна	25	Янченко (Гороженко) Тетяна
13	Мурженко Юрій		

Таблиця 2

Перекладачі ЖМ періоду 1991–2010 рр.

№ з/п	Прізвище, ім'я по батькові	Періоди роботи	Термін роботи	Освіта
1	Городня Наталія Леонідівна	2004–2013	10	середня спеціальна
2	Гребенюк Надія Феодосіївна	1991–2004	14	середня спеціальна
3	Кисельова (Топчій) Наталія Олександрівна	1992–1996	5	вища
4	Мішаніна Оксана Михайлівна	2002–2006	5	середня
5	Саловнича Тетяна Іванівна	2007–2015	9	середня спеціальна
6	Сколотова Ірина Іванівна	1993–1995	3	вища
7	Слюсар Раїса Михайлівна	1991–1996	6	середня
8	Соснова Тетяна Олександрівна	1991–1996	6	середня
9	Шаповалова Яна Юріївна	1996–2000	5	вища

Перекладачі ЖМ періоду 2011 р. – по теперішній час

№ з/п	Прізвище, ім'я по батькові	Періоди роботи	Термін роботи	Освіта
1	Антипенко (Андрієнко) Марія Олександрівна	2010–2016	7	вища
2	Бойко Ангеліна Тимофіївна	2014–2017	4	-
3	Воздвиженська Ганна Вадимівна	2008–2012	5	вища
4	Глиняна Лілія Олегівна	2014 – по тепер час	7	вища
5	Городня Наталія Леонідівна	2019 – по тепер. час	2	середня спеціальна
6	Дудник Ірина Олександрівна	2019 – по тепер. час	1	середня спеціальна
7	Іванченко Валентина Василівна	2016 – по тепер. час	5	середня спеціальна
8	Литовченко Юлія Віталіївна	2013–2014	2	вища
9	Лісіцин Павло Іванович	2013–2014	2	вища
10	Порплік Юлія Петрівна	2014–2017	4	вища
11	Сколотова Ірина Іванівна	2013 – по тепер. час	8	вища
12	Соцька Ілона Олексіївна	2014 – по тепер час	7	вища
13	Терещенко Оксана Д'єрдьовна	2012 – по тепер час	13	вища
14	Трикін Олександр Олександрович	2017–2019	3	вища
15	Фокіна Наталія Олександрівна	2011–2015	5	вища
16	Яцола Наталія Андріївна	2017 – по тепер. час	4	-

Рис. 2. Члени команди перекладачів жестової мови коледжу

Важливим питанням, що є мірилом рівня ЖКК, є термінологія, яка має бути позначена засобом української жестової мови (далі – УЖМ), нею має бути перекладено зміст поняття. Усі неологізми УЖМ, у т. ч. терміни, обговорюються членами команди, які, у свою чергу, опрацьовують їх у співпраці зі студентами, які є носіями УЖМ. Що стосується знання й оперування нормами лінгвістики УЖМ, то питання потребує зовнішнього втручання практичного лінгвіста, який має проводити лінгвістичні тренінги, утім команда перекладачів має партнерські зв'язки з перекладачами інших сфер, є членом Всеукраїнської ради перекладачів ЖМ, де наявна можливість вивчати лінгвістику УЖМ; використання зв'язків зі Школою жестової мови, яка діє на базі Культурного центру УТОГ, також

дає можливості випробувати себе як викладачів ЖМ з метою навчання викладачів коледжу азів ЖМ. Для розв'язання проблем фахового зростання члени команди перекладачів ЖМ за сприяння адміністрації освітнього закладу мають можливість брати участь у семінарах освітнього напрямку. Таким шляхом підвищується ефективність перекладу навчального матеріалу та сприймання його жестомовними студентами. Окрім того, фаховому зростанню сприяє проходження атестації на визначення рівня ЖКК. На жаль, в Україні відсутня як така атестація для освітніх перекладачів ЖМ, де б оцінювалися знання й уміння перекладача ЖМ відповідно до освітньої сфери. Однак загальну атестацію перекладачів ЖМ двох рівнів: регіональну чи центральну, можна проходити

відповідно до Положення про атестацію перекладачів ЖМ один раз на п'ять років безпосередньо в УТОГ.

Як зазначалося, перекладач ЖМ виконує функції куратора навчальної групи, тому разом зі своїми колегами він проводить для студентів з порушеннями слуху екскурсії різноманітної тематики, різноманітні культурно-масові заходи, які проводяться коледжем чи УТОГ, членами якого, як правило, є глухі студенти; популярними є клуби вихідного дня, усі організаційні питання є предметом обговорення командою перекладачів; спільні заходи вимагають розподілу обов'язків серед освітніх перекладачів, групових «вилазок» поодиноці, порад і консультацій, як ефективніше їх можна провести, з пізнавальною користю для глухих студентів.

Що стосується конфліктних ситуацій, які можуть виникати з різних причин, то на розгляд команди виноситься лише стислий зміст конфліктної ситуації з метою отримання ефективних порад і консультацій щодо виходу з неї. Кожний освітній перекладач ЖМ дотримується чинника «територіальності», тобто невтручання у справи іншої навчальної групи, ставлячись толерантно до колеги; лише в разі відкритого звернення останньої конфліктна ситуація обговорюється з дотриманням основних принципів Кодексу перекладача ЖМ: конфіденційність, компетентність, поведінка, повага до глухих осіб, повага до колег, етика ділових стосунків, професійний розвиток. Чинник «територіальності» може порушуватися, якщо певний освітній перекладач підміняє колегу під час відсутності останнього і є очевидцем чи учасником конфлікту: у такому разі конфліктна ситуація розбирається з повагою один до одного між двома перекладачами ЖМ з метою її розв'язання.

Завершуючи статтю, варто зазначити наявність чинника «шкідливості» для здоров'я перекладачів ЖМ: ухилитися від емоційних хвиль, що виникають у процесі перекладу для глухої сторони чи чуючої, неможливо. Перекладач ЖМ, відповідно до Кодексу етики перекладача, не має права приймати чиюсь сторону як освітній перекладач. Як посередник між двома сторонами він стає вразливим об'єктом для кожної з них: ззовні на вигляд спокійний він найбільше потерпає за дві сторони, це призводить до синдрому «самовигорання», про який відкрито не прийнято говорити, але він існує. У таких випадках наявність команди освітніх перекладачів ЖМ є швидкою психологічною допомогою.

Висновки і пропозиції. Завершуючи працю, коротко підсумовуємо таке:

1. За статистичними даними, які знаходяться в УТОГ, в Україні налічується близько 300 перекладачів ЖМ, із них – 30 освітніх.

2. У чинному українському законодавстві діяльність перекладачів ЖМ регламентується Конвенцією ООН про права осіб із інвалідністю, ЗУ «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», ЗУ «Про реабілітацію інвалідів в Україні» та різними нормативно-правовими актами.

3. Початок історії доступу до вищої освіти в Україні глухими особами в складі спеціальної групи припадає на кінець 60-х рр. минулого століття. Першість відкриття спеціальних груп для глухих осіб в Україні належить Київському коледжу легкої промисловості, який розпочав групове навчання глухих студентів з 1958 р.

4. Умовно перекладачів ЖМ, які працювали в згаданому коледжі, розділено на три періоди: радянський, 1991–2010 рр., 2011 р. – по теперішній час, що дає можливість прослідкувати якісні зміни, пов'язані з часом.

5. Зі зміною освітньої політики держави та інноваційними змінами в коледжі, пов'язаними з кадровими питаннями, оновлюються стратегії внутрішньофахової співпраці команди перекладачів ЖМ згаданого коледжу.

6. Як пропозиції для якісного фахового зростання, престижності професії перекладача ЖМ в освітньому закладі доцільно увести атестацію власне освітніх перекладачів ЖМ і розглянути закордонну практику партнерського перекладу в освітньому процесі, коли два перекладачі ЖМ через певний проміжок часу (20–30 хв.) підмінюють один одного.

Список використаної літератури:

1. Адамюк Н.Б. До питання про проект Закону України «Українська жестова мова». *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови* : збірник наукових праць. 2017. Вип. 12. С. 10–18.
2. Адамюк Н.Б. Інноваційна модель підготовки і перепідготовки перекладачів і педагогів в Україні з основ вивчення жестової мови. *Жестова мова й сучасність* : збірник наукових праць / гол. ред. В.В. Засенко. Вип. 3 Київ : Педагогічна думка, 2008. С. 124–135.
3. Адамюк Н.Б. Освітній перекладач жестової мови: кадрове забезпечення комунікативних потреб жестомовних здобувачів освіти. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2019. № 4 (92). С. 7–14.
4. Адамюк Н.Б. Перекладач у навчальному закладі як модель жестової мови для глухих студентів. *Педагогічні науки* : збірник наукових праць. 2016. Вип. LXIX. Том 3. С. 7–12.
5. Чепчина І.І. Нові підходи до питання професійної підготовки перекладачів жестової мови. *Жестова мова й сучасність* / гол. ред. В.В. Засенко. Київ : О.Т. Ростунов, 2010. Вип. 5. С. 47–69.]

Adamiuk N. Strategies for internal professional cooperation of the sign language translators team in higher education institutions

This article clarifies the meaning of the concepts of “translation” and “sign language translator”. The legislative documents concerning the education of persons with hearing impairment and the documents of the current Ukrainian legislation, which regulates the activity of sign language interpreters, are listed.

It is emphasized that certain information and statistics concerning sign language translators are only available in the Ukrainian All-Ukrainian Non-Governmental Organization for Disabled Persons “Ukrainian Society of the Deaf. It is known that in Ukraine there are about 300 sign language translators, of which 30 are educational.

It is noted that the beginning of the history of access to higher education in Ukraine by deaf people as part of a special group dates to the end of the 60s of the last century, when special groups for deaf students begin to open in higher education institutions. It is emphasized that the reason for this is the need of the garment industry of the Societies of the post-Soviet republics, including the Ukrainian Society of the Deaf, and the creation of compact groups of deaf persons at large state-owned enterprises, – in specialists from among the deaf. It is noted that the primacy of opening special groups for this category of people in Ukraine belongs to the Kiev College of Light Industry, which began group training for deaf students since 1958.

Educational sign language translators who worked in the college were conditionally classified into three time-related periods. To this end, three tables, with a list of all sign language translators, are provided, which allow us to trace the period of work and education.

It is pointed out that with the change of the state educational policy and innovative changes in the college, related to personnel issues, the strategies of in-house cooperation of the team of translators of the mentioned college are updated. The circle of certain problems that the educational team is working on is indicated: the growth of professional skill depends on the level of gesture-communicative competence; designations and translation by means of the Ukrainian language of sign language of terminological concepts; deepening linguistic knowledge in practice (seminars, trainings, courses, certification), improving curatorial work through various forms of work with deaf students.

Key words: deaf student, Kyiv State College of Light Industry, sign language educational translator.